

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (osmi senat)

z dne 14. novembra 2013 *

„Pristojnost v civilnih in gospodarskih zadevah — Uredba (ES) št. 44/2001 — Člen 16(1) — Pogodba o potovanju, sklenjena med potrošnikom s stalnim prebivališčem v državi članici in potovalno agencijo s sedežem v drugi državi članici — Izvajalec storitev, izbran s strani te potovalne agencije, ki ima sedež v državi članici stalnega prebivališča potrošnika — Pravica potrošnika, da pred sodiščem v kraju, kjer ima stalno prebivališče, vloži tožbo proti obema podjetjema“

V zadevi C-478/12,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Landesgericht Feldkirch (Avstrija) z odločbo z dne 20. septembra 2012, ki je prispela na Sodišče 24. oktobra 2012, v postopku

Armin Maletic,

Marianne Maletic

proti

lastminute.com GmbH,

TUI Österreich GmbH,

SODIŠČE (osmi senat),

v sestavi C. G. Fernlund, predsednik senata, C. Toader (poročevalka) in E. Jarašiūnas, sodnik,

generalni pravobranilec: P. Cruz Villalón,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za TUI Österreich GmbH E. Reinitzer, odvetnik,
- za portugalsko vlado L. Inez Fernandes in S. Nunes de Almeida, agenta,
- za Evropsko komisijo W. Bogensberger in A.-M. Rouchaud-Joët, agenta,

* Jezik postopka: nemščina.

na podlagi sklepa, sprejetega po opredelitvi generalnega pravobranilca, da bo v zadevi razsojeno brez
sklepnih predlogov,

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 16(1) Uredbe Sveta (ES) št. 44/2001 z dne 22. decembra 2000 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 4, str. 42).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med A. Maletic in M. Maletic (v nadaljevanju: zakonca Maletic) na eni strani ter družbama lastminute.com GmbH (v nadaljevanju: lastminute.com) in TUI Österreich GmbH (v nadaljevanju: TUI) na drugi glede plačila zneska 1 201,38 EUR in obresti ter ostalih stroškov, povezanih z rezervacijo, ki sta jo tožeči stranki v postopku v glavni stvari opravili pri družbi lastminute.com, za paketno potovanje, ki ga je organizirala družba TUI.

Pravni okvir

- 3 V uvodnih izjavah 2, od 11 do 13 in 15 Uredbe št. 44/2001 je navedeno:

„(2) Določene razlike med nacionalnimi predpisi, ki urejajo pristojnost in priznanje sodnih odločb, ovirajo nemoteno delovanje notranjega trga. Nujno je potrebno sprejetje določb za poenotenje kolizijskih pravil glede pristojnosti v civilnih in gospodarskih zadevah ter za poenostavitev formalnosti, s ciljem hitrega in enostavnega priznanja ter izvršitve sodnih odločb držav članic, ki jih zavezuje ta uredba.

[...]

(11) Pravila o pristojnosti morajo biti čimbolj predvidljiva in morajo temeljiti na načelu, da se pristojnost praviloma določa po stalnem prebivališču toženca, pri čemer mora taka pristojnost vedno obstajati, razen v nekaterih točno opredeljenih primerih, v katerih je zaradi predmeta pravde ali avtonomije strank upravičena druga navezna okoliščina. Da bi postala skupna pravila preglednejša in da ne pride do kolizije pristojnosti je treba stalno prebivališče pravne osebe opredeliti kot avtonomen koncept.

(12) Poleg stalnega prebivališča toženca mora obstajati tudi alternativna podlaga pristojnosti, ki temelji na tesni povezavi med sodiščem in sporom, ali ki je v interesu ustreznosti sodnega varstva.

(13) Šibkejša stranka mora biti v zvezi z zavarovanjem, potrošniškimi pogodbami in zaposlitvijo zaščiten s pravili o pristojnosti, ki so za varstvo njenih pravic ugodnejša od splošnih pravil.

[...]

(15) V interesu ustreznega sodnega varstva je treba čimbolj zmanjšati možnost sočasnih postopkov in zagotoviti, da v dveh državah članicah niso izdane nezdružljive sodne odločbe. Obstajati mora jasn in učinkovit mehanizem za reševanje primerov litispendence in sorodnih pravn ter za preprečevanje problemov, ki izhajajo iz razlik med državami članicami v zvezi z določitvijo trenutka, ko se zadeva šteje za visečo. Za namene te uredbe je treba ta trenutek opredeliti kot avtonomen koncept.“

- 4 Člen 2(1) te uredbe določa, da so: „[o]b upoštevanju določb te uredbe [...] osebe s stalnim prebivališčem v državi članici ne glede na njihovo državljanstvo tožene pred sodišči te države članice.“
- 5 Člen 3(1) te uredbe določa, da so „[o]sebe s stalnim prebivališčem v državi članici [...] lahko tožene pred sodišči druge države članice samo na podlagi pravil, opredeljenih v oddelkih od 2 do 7 tega poglavja“.
- 6 V zadevah v zvezi s pogodbenimi razmerji je lahko v skladu s členom 5, točka 1, iste uredbe oseba s stalnim prebivališčem v državi članici tožena v drugi državi članici pred sodiščem v kraju izpolnitve zadevne obveznosti.
- 7 Člen 6, točka 1, Uredbe št. 44/2001 določa, da je lahko oseba, če je ena od več toženih oseb, tožena tudi pred sodiščem kraja, kjer ima ena od njih stalno prebivališče, če so tožbeni zahtevki med seboj tako tesno povezani, da jih je smotrno obravnavati in o njih odločati skupaj, da bi se s tem izognili tveganju nezdružljivosti sodnih odločb, ki bi lahko bile posledica ločenih postopkov.
- 8 Člen 15(l)(c) in (3) te uredbe določa:
- „1. V zadevah v zvezi s pogodbami, ki jih sklene oseba – potrošnik – za namen, za katerega se šteje, da je izven njegove poklicne ali pridobitne dejavnosti, se pristojnost določi v skladu s tem oddelkom brez poseganja v člen 4 in v peto točko člena 5:
- [...]
- (c) v vseh drugih primerih, če je bila pogodba sklenjena z osebo, ki opravlja gospodarsko ali poklicno dejavnost v državi članici, v kateri ima potrošnik stalno prebivališče, ali če na kakršen koli način usmerja to svojo dejavnost v to državo članico ali v več držav, vključno s to državo članico, pogodba pa spada v okvir te dejavnosti.
- [...]
3. Ta oddelek se ne uporablja za pogodbe o prevozu, razen za pogodbe, po katerih cena vključuje kombinacijo prevoza in namestitve.“
- 9 Člen 16(1) navedene uredbe določa:
- „1. Potrošnik lahko sproži postopek zoper drugo pogodbeno stranko bodisi pred sodišči v državi članici, v kateri ima ta stranka stalno prebivališče, ali pred sodišči kraja, kjer ima potrošnik stalno prebivališče.“
- 10 Člen 28(3) Uredbe št. 44/2001 določa:
- „Za namene tega člena se šteje, da so pravde sorodne, če so tako tesno povezane med seboj, da se zdita njihova skupna obravnava in odločanje o njih smiselni, da bi se s tem izognili nevarnosti nezdružljivih sodnih odločb, ki bi izhajale iz ločenih postopkov.“

Spor o glavni stvari in vprašanje za predhodno odločanje

- 11 Zakonca Maletic prebivata v kraju Bludesch (Avstrija), ki spada v krajevno pristojnost Bezirksgericht Bludenz (okrajno sodišče v Bludenzu). Na spletnem mestu družbe lastminute.com sta 30. decembra 2011 kot posameznika rezervirala paketno potovanje v Egipt po ceni 1.858 EUR, ki naj bi potekalo od

10. do 24. januarja 2012. Družba lastminute.com, ki ima sedež v Münchnu (Nemčija), je na svojem spletnem mestu navedla, da nastopa kot potovalna agencija in da potovanje organizira družba TUI, ki ima sedež na Dunaju (Avstrija).

- 12 Rezervacija tožečih strank v glavni stvari se je nanašala na hotel Jaz Makadi Golf & Spa v Hurgadi (Egipt). Družba lastminute.com je to rezervacijo potrdila in jo posredovala družbi TUI. Nato sta zakonca Maletic od družbe TUI prejela „potrdilo/račun“ z dne 5. januarja 2012, v katerem so bili povzeti podatki o potovanju, rezerviranem pri lastminute.com, vendar je bilo tam navedeno ime drugega hotela, in sicer Jaz Makadi Star Resort Spa v Hurgadi.
- 13 Tožeči stranki v glavni stvari sta šele ob prihodu v Hurgado opazili napako v zvezi s hotelom in plačali doplačilo 1.036 EUR, da sta se lahko nastanili v hotelu, ki sta ga prvotno rezervirali na spletnem mestu družbe lastminute.com.
- 14 Tožeči stranki v glavni stvari sta, da bi dosegli povračilo plačanega doplačila in plačilo odškodnine za nevšečnosti med njunimi počitnicami, 13. aprila 2012 vložili tožbo pri Bezirksgericht Bludenz, s katero sta predlagali, naj se družbama lastminute.com in TUI solidarno naloži plačilo zneska 1 201,38 EUR z obrestmi in stroški.
- 15 Bezirksgericht Bludenz je postopek omejilo na preizkus pristojnosti za odločanje o tožbi in to tožbo glede družbe TUI zavrglo s sklepom z dne 4. julija 2011 zaradi krajevne nepristojnosti. To sodišče je menilo, da se Uredba št. 44/2001 za spor med tožečima strankama v glavni stvari in družbo TUI ne uporablja, ker gre za povsem notranji položaj. Razsodilo je, da je v skladu z določbami nacionalnega prava, ki se uporablja, pristojno sodišče stalnega prebivališča toženca, torej pristojno sodišče na Dunaju in ne v Bludenzu.
- 16 Nasprotno pa je to sodišče glede družbe lastminute.com, ki ima sedež v Nemčiji, menilo, da je pogoj iz člena 15(1)(c) Uredbe št. 44/2001 o dejavnosti, usmerjeni v Avstrijo, izpolnjen. Tako se je štelo za pristojno za vsebinsko presojo spora. Sklep je v tem pogledu postal pravnomočen, saj družba lastminute.com ni vložila pravnega sredstva.
- 17 Tožeči stranki v glavni stvari sta vložili pritožbo („Rekurs“) zoper ta sklep pri predložitvenem sodišču, v kateri zatrjujeta, da je bila rezervacija, ki sta jo opravili, kot enotni pravni posel od vsega začetka neločljivo povezana z družbo lastminute.com kot potovalno agencijo in družbo TUI kot organizatorjem potovanja. V primeru paketnega potovanja naj bi člen 15(3) v povezavi s členom 16(1) Uredbe št. 44/2001 pomenil pravno podlago za pristojnost sodišča, pri katerem je bila vložena tožba, in sicer tudi glede družbe TUI.
- 18 Družba TUI je v odgovoru na pritožbo trdila, da je Bezirksgericht für Handelssachen Wien izključno pristojno za odločanje o tožbi, vloženi zoper njo, in da je prvostopenjsko sodišče pravilno izključilo obstoj enotnega pravnega posla v obravnavanem primeru. Zato bi bilo treba izhajati iz dveh teoretično ločenih pogodb in vprašanje sodne pristojnosti presojati na tej podlagi.
- 19 Predložitveno sodišče želi izvedeti, ali je položaj, kakršen je ta v postopku v glavni stvari, „povsem notranji položaj“, in kako je treba v zvezi s tem razlagati pojem „druga pogodbeni stranka“ iz člena 16(1) Uredbe št. 44/2001, če gospodarski subjekt iz države članice, ki ni država članica stalnega prebivališča potrošnika, trži storitve drugega gospodarskega subjekta, ki ima sedež v tej državi, in potrošnik svoj zahtevek uveljavlja proti tej „drugi stranki“, pri čemer mu ta določba omogoča, da svojo pravico uveljavlja pred sodiščem kraja, kjer ima stalno prebivališče.
- 20 Navedeno sodišče meni, da glede na to, da je cilj posebnih pravil o pristojnosti iz člena 15 in naslednjih Uredbe št. 44/2001 za potrošniške pogodbe varovanje šibkejše pogodbene stranke s priznanjem možnosti izbire sodne pristojnosti in z omejitvijo dopustnosti dogovorov o pristojnosti, bi to varstvo

izgubilo svoj namen, če potrošnik zahtevkov iz enega postopka rezervacije ne bi mogel uveljavljati proti obema pogodbenima strankama pri pristojnem sodišču, v skladu s členom 16(1) Uredbe št. 44/2001.

- 21 V teh okoliščinah je Landesgericht Feldkirch prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali je treba člen 16(1) Uredbe [št. 44/2001] v zvezi z določitvijo pristojnosti sodišča v kraju, kjer ima potrošnik stalno prebivališče, razlagati tako, da kadar druga stranka (v obravnavanem primeru potovalna agencija s sedežem v tujini) sodeluje s svojo pogodbeno stranko (v obravnavanem primeru organizatorjem potovanja s sedežem na nacionalnem ozemlju), se za tožbe, s katerimi sta toženi obe, navedeni člen uporablja tudi za pogodbeno stranko s sedežem na nacionalnem ozemlju?“

Vprašanje za predhodno odločanje

- 22 Predložitevno sodišče v bistvu sprašuje, ali je treba pojem „druga pogodbeno stranka“ iz člena 16(1) Uredbe št. 44/2001 razlagati tako, da v okoliščinah, kakršne so v postopku v glavni stvari, označuje tudi pogodbeno stranko subjekta, s katerim je potrošnik sklenil pogodbo in ki ima sedež na ozemlju države članice stalnega prebivališča tega potrošnika.
- 23 Družba TUI nasprotuje uporabi Uredbe št. 44/2001 zanjo in meni, da imajo okoliščine zadeve v glavni stvari značilnosti povsem notranjega položaja, tako da se uporabljajo samo določbe nacionalnega prava o krajevni sodni pristojnosti.
- 24 Ni pa sporno, da se Uredba št. 44/2001 uporablja za družbo lastminute.com in da je sodišče v kraju stalnega prebivališča zakoncev Maletic pristojno za vsebinsko presojo spora kar zadeva to družbo.
- 25 Zato je treba preučiti, ali se v okoliščinah zadeve v glavni stvari Uredba št. 44/2001 uporablja za pogodbeno stranko, kot je družba TUI, in ali obstaja tuj element, ki bi lahko upravičeval to uporabo.
- 26 V zvezi s tem je Sodišče glede Bruseljske konvencije z dne 27. septembra 1968 o pristojnosti in izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (UL 1972, L 299, str. 32), kakor je bila spremenjena s poznejšimi konvencijami o pristopu (v nadaljevanju: Bruseljska konvencija), že razsodilo, da uporaba pravil o pristojnosti iz te konvencije zahteva tuj element in da ni nujno, da mednarodni značaj zadevnega pravnega razmerja, za katero se lahko uporabi člen 2 Bruseljske konvencije (ki je postal člen 2 Uredbe št. 44/2001), izhaja iz vpletenosti več držav podpisnic glede na temelj spora ali stalno prebivališče strank v sporu (glej v tem smislu sodbo z dne 1. marca 2005 v zadevi Owusu, C-281/02, ZOdl., str. I-1383, točki 25 in 26).
- 27 Opozoriti je treba, ker Uredba št. 44/2001 nadomešča Bruseljsko konvencijo, da razlaga, ki jo je Sodišče podalo glede določb te konvencije, velja tudi za določbe navedene uredbe, kadar je mogoče določbe teh instrumentov šteti za enakovredne (sodba z dne 4. maja 2010 v zadevi TNT Express Nederland, C-533/08, ZOdl., str. I-4107, točka 36 in navedena sodna praksa).
- 28 Čeprav ni nujno, kot je bilo navedeno v točki 26 te sodbe, da mednarodni značaj zadevnega pravnega razmerja izhaja iz vpletenosti več držav članic glede na temelj spora ali stalno prebivališče strank v sporu, je treba ugotoviti, kot sta že ugotovili Komisija in portugalska vlada, da se Uredba št. 44/2001 še toliko bolj uporablja v okoliščinah zadeve v glavni stvari, saj tuj element ni podan samo glede družbe lastminute.com, kar ni sporno, temveč tudi v zvezi z družbo TUI.
- 29 Tudi če bi bilo namreč treba šteti, da je mogoče enotni posel kot ta, s katerim sta zakonca Maletic rezervirala in plačala njuno paketno potovanje na spletnem mestu družbe lastminute.com, razdeliti na dve ločeni pogodbeni razmerji s spletno potovalno agencijo lastminute.com na eni strani in

organizatorjem potovanj družbo TUI na drugi, tega drugega pogodbenega razmerja ne bi bilo mogoče opredeliti kot „povsem notranjega“, saj je neločljivo povezano s prvim pogodbenim razmerjem, ker je sklenjeno prek navedene potovalne agencije, ki je v drugi državi članici.

- 30 Poleg tega je treba upoštevati cilja, navedena v uvodnih izjavah 13 in 15 Uredbe št. 44/2001, ki zadevata varstvo potrošnika kot „šibkejši stranke“ pogodbe in „čim [večje] zmanjša[nje] možnost[i] sočasnih postopkov[, da se] zagotovi [...], da v dveh državah članicah niso izdane nezdružljive sodne odločbe.“
- 31 Ta cilja nasprotujeta rešitvi, ki bi dopuščala vzporedna postopka zakoncev Maletic, tako v Bludenzu kot na Dunaju, proti subjektoma, vpletenima v rezervacijo in potek paketnega potovanja v zadevi v glavni stvari, na podlagi medsebojno povezanih tožb.
- 32 Ob upoštevanju zgoraj navedenega je treba na postavljeno vprašanje odgovoriti, da je treba pojem „druga pogodbeni stranka“ iz člena 16(1) Uredbe št. 44/2001 razlagati tako, da v okoliščinah, kakršne so te v postopku v glavni stvari, označuje tudi pogodbeno stranko subjekta, s katerim je potrošnik sklenil to pogodbo in ki ima sedež na ozemlju države članice stalnega prebivališča tega potrošnika.

Stroški

- 33 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (osmi senat) razsodilo:

Pojem „druga pogodbeni stranka“ iz člena 16(1) Uredbe Sveta (ES) št. 44/2001 z dne 22. decembra 2000 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah je treba razlagati tako, da v okoliščinah, kakršne so te v postopku v glavni stvari, označuje tudi pogodbeno stranko subjekta, s katerim je potrošnik sklenil to pogodbo in ki ima sedež na ozemlju države članice stalnega prebivališča tega potrošnika.

Podpisi